

GETTY

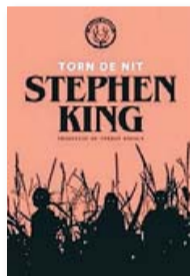
La por serà sempre nostra

MARINA ESPASA

El nom de Stephen King (Portland, 1947) acostuma a provocar dos tipus de reaccions: la primera, un somriure de suficiència que indica que no se l'ha llegit ni se'l pensa llegir mai i que l'identifica com l'autor de novel·les comercialotes que han inspirat algunes pel·lícules de culte. L'altra reacció és un gest de devoció total d'algú que té exemplars rebregats per l'ús, el préstec i la relectura de novel·les com *It*, *Misery* o *El misteri de Salem's Lot*, en castellà o en anglès. Fins ara, els lectors en català no tenien manera de saber si eren d'un bàndol o d'un altre:

senzillament, Stephen King no estava disponible. Haver corregit aquesta anomalia cultural és mèrit de l'editorial Les Males Herbes, que va construint un catàleg impecable de clàssics de fantàstics estrangers, a més de la feina que fa descobrint talent local. La felicitació es pot fer extensiva a L'Altra Editorial, que ha publicat un text clàssic de l'escriptor nord-americà sobre la cuina de l'escriptura, *Escriure. Memòries d'un ofici*, que complementa a la perfecció la col·lecció de contes espantosos i sanguinolents que és *Torn de nit*: alerta que la sang brolla d'entre les pàgines i us pot tacar!

Impecablement traduïts per Ferran Ràfols Gesa, que troba el registre adequat per a cada situació, els

TORN DE NIT
STEPHEN KING
MALES HERBES
TRADUCCIÓ
DE FERRAN RÀFOLS
GESA
528 PÀG. / 26 €

contes que Stephen King va escriure entre 1968 i 1977 són, d'una banda, un mostrari variadíssim de les pors de la societat nord-americana de l'època: futurs apocalíptics, la Guerra de Vietnam, la maquinització del món laboral, l'exploració de l'espai, les epidèmies de salut o el fanatisme religiós conformen temàticament les històries, que estan protagonitzades gairebé sempre per gent de classe treballadora, maltractada per la vida i per les condicions a la feina (el "torn de nit" del títol), que tenen només una oportunitat de rebel·lar-se contra el poder i no la poden aprofitar. A nivell tècnic són contes exemplars en l'ús i no abús de la tensió narrativa, dels girs

finals reveladors d'un destí inexorable o de la irrupció de la fantasia en la quotidianitat. Són petites màquines de rellotgeria on res no sobra, que si en alguna cosa han excel·lit els narradors nord-americans clàssics és en l'ús de l'acció per vehicular-ho tot: construir personatges, explicar una història i transmetre idees. Mentre un personatge estigui provant d'aconseguir alguna cosa i vagi trobant obstacles per fer-ho, el lector no parará de llegir.

Una antologia molt ben ordenada

Es poden destacar alguns contes per sobre dels altres, però seria injust: cada lector decidirà quin és el seu preferit. Sí que recomano llegir-los en l'ordre exacte en el qual han estat col·locats a l'antologia: començar pel primer, que sembla un conte de M.R. James amb casa encantada, fantasmes que piquen a les parets a la nit i homes agonitzants que s'escriuen cartes; continuar pel segon, segurament el més fastigós que hagin llegit mai (jo vaig veure una rata després de llegir-lo!); enfilem l'aparent suavitat del tercer conte, que ens bressola com un oratge a la vora del mar però ens inculca el verí de la desconfiança; i anar fent amb els contes on les màquines han decidit agafar el poder i arrasar amb la raça humana immunda i inútil, i arribar, per fi!, a la història que va originar la pel·lícula *Los niños del maíz*, i entendre per què King estava enfadadíssim amb l'adaptació cinematogràfica que se n'havia fet.

El terror no és un gènere: explicar contes de por és una pràctica comuna a totes les societats, un costum que les cohesiona perquè exorcitza i ritualitza pors col·lectives. Per això es fan llegir als nens unes històries que posen els pèls de punta, i per això s'haurien de donar a llegir aquests contes als joves: no m'estranyaria que els índexs de lectura remuntessin si llibres com aquests entressin, com una plaga mortífera, a les llistes de lectures obligatòries. ♦♦

L'adolescència com a patologia poètica

PERE ANTONI PONS

Un dels passatges d'*El vigilant en el camp de sègol* que més rius de tinta ha fet córrer és aquell en què Holden Caulfield, l'irat i sensible narrador adolescent de la novel·la de J.D. Salinger, es pregunta on van els ànecs de Central Park quan arriba l'hivern. Molts lectors han vist en aquests ànecs un símbol del procés de maduració de Holden, de la incertesa davant el futur... Jo crec que no són el símbol de res. Si Holden es pregunta on van és perquè ell també voldria anar-hi quan arribi l'hivern de l'edat adulta.

Bérenice Einberg, la irada i delirant narradora adolescent de *L'engolida dels engolits*, la primera novel·la de l'escriptor quebequès Réjean Ducharme (1941-2017), publicada originàriament l'any 1966, ara en català gràcies a Leonard Muntaner Editor (amb una molt bona traducció de Su-

sanna Fosch, un pròleg de Pere Calonge i un epíleg de Jaume C. Pons Alorda), també sent un disgust visceral per la vida dels adults. Durant la breu estada que fa a Nova York en el tram central de la novel·la, per tant, també podria preguntar-se on van els ànecs quan arriba l'hivern. En el seu cas, no ho preguntaria per anar-se'n amb ells sinó per plomar-los i escampar-ne les plomes sobre el gel de Central Park.

És una manera de dir que no hi ha melancolia a *L'engolida dels engolits*. Només fúria, agressivitat i malícia, un esperit lúdic, salvatge i àcid, una ment fantasiosa, incontrolable i una desesperació desbordant. La sensibilitat desvalguda i crispada de la Bérenice no té el caient tràgicopoètic com la de Holden. O, si el té, costa captar-lo, tan soterrat com queda sota la volubilitat i l'huracà de sarcasmes, imagnacions exaltades, desvaris i animadversions del personatge.

L'ENGOLIDA
DELS
ENGOLITS
RÉJEAN
DUCHARME
LEONARD
MUNTANER
TRADUCCIÓ DE
SUSANNA FOSCH
280 PÀG. / 20 €

Ducharme va ser comparat amb Salinger: per la vida reclosa que van dur tots dos i pel rebuig dels seus protagonistes envers el món dels adults. La comparació s'acaba aquí. Si *El vigilant en el camp de sègol* ofereix una història ben contada, poblada per uns personatges ben construïts, amb una mirada realista sobre l'adolescència, tot vehiculat per una veu narrativa intel·ligent i mordaç, natural i creïble, *L'engolida dels engolits* ofereix un magma verbal més que no pas una història, qualsevol referència a la realitat se'ns presenta distorsionada per la subjectivitat radical –entre onírica i patològica– de la narradora, i la seva veu és d'una torrencialitat i d'una riquesa lèxica inversemblants per l'edat que té, al principi nou anys i al final quinze.

El referent i la influència principals de la novel·la els trobem en Rimbaud. Un Rimbaud capgirat, però. Imagineu les *Il·luminacions* escrites amb el to i la textura temperamen-

tal d'*Una temporada a l'infern*. Imagineu la prosa poètica de les *Il·luminacions*, amb la seva opulència visual, electrificada per la ràbia frontal i el ritme de diatriba d'*Una temporada a l'infern*. Això és, més o menys, *L'engolida dels engolits*. També hi ha una mínima línia argumental, esclar, que gira al voltant del conflicte conjugal entre el pare i la mare de Bérenice, la qual, igual que el seu germà Christian, és usada com una arma llancívola pels progenitors.

L'argument importa poc. Igual que en la poesia, aquí tot el pes recau en el llenguatge. Aquesta naturalesa poètica fa que el llibre sigui a estones fatigós i que embafi. La lectura queda compensada per un grapat de frases tan enlluernadores com aquestes: "Si fos una flor, menjar em faria florir. Quan ets un ésser humà, menjar només provoca disgustos, esglais i excrements". O com aquesta: "Les coses i les persones en què no trobes cap bellesa no et fan patir". Semblen versos. Segurament ho són. ♦♦